

เครือข่ายทางสังคม: กลไกการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน
สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5*

Social Network: The Mechanic to Sustainably Improve Quality of Life for
High-School Students in Nakhorn Pathom Province of The Five Precepts

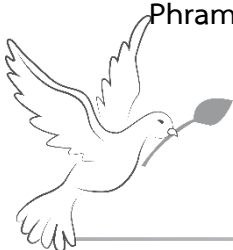
¹พระมหาประกาศิต สิริเมโธ, พระมหาอภินิษฐ์ สิริปัญโญ, พระณัต วฑฒโน,
พระมหาอนันท์ อนันโท และธวัช หอมทวนลม

Phramaha Prakasit Sirimato, Phramaha Akanit Siripanṇo, Phra Thanat Vaddhano,
Phramaha Anon Anando and Thawat Homthuanlom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹Corresponding Author. Email: Sirimato@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 และ 2) เพื่อเสนอกลไกขับเคลื่อนเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยใช้หลักศีล 5 ใช้กระบวนการวิจัยแบบผสมผสานวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 25 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลแบบอรรถาธิบายและพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า

1) การพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 ได้พบองค์ประกอบของกลไก 3 องค์ประกอบ คือ 1) “เยาวชน” เป็นกลุ่มเป้าหมายด้วยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ พฤติกรรม ความเสี่ยงในการดำเนินชีวิต 2) “กระบวนการ” คือ การมีกระบวนการอบรมเฉพาะปลูกฝังสร้างจิตสำนึกให้ความรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย 3) “เครือข่าย” คือ ต้องมีผู้รับผิดชอบหลัก อาจจะเป็นตัวเยาวชนเอง ครอบครัว ผู้ปกครอง สถานศึกษา การมีศูนย์อบรมที่มีความพร้อมสามารถอบรมเยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ภาคส่วน ในลักษณะที่เรียกว่า “บวร” โดยร่วมมือกันตั้งแต่การร่วมกันวางแผน นำเยาวชนเข้าสู่กระบวนการ และติดตามผล

2) กลไกขับเคลื่อนการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชนโดยใช้หลักศีล 5 นั้น ได้พบกลไกขับเคลื่อน 3 กลไก คือ (1) กลไกด้านศูนย์อบรม หรือ ศูนย์บ่มเพาะ มีองค์ประกอบคุณสมบัติของศูนย์อบรม คือ

* Received March 17, 2020; Revised May 15, 2020; Accepted May 20, 2020

ด้านการวางแผนงาน ด้านบุคลากร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสื่ออุปกรณ์ ด้านงบประมาณ (2) กลไกด้านกระบวนการ หรือ การจัดกิจกรรมอบรม มีองค์ประกอบที่เป็นกระบวนการทำงาน 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการอบรม ขั้นดำเนินการอบรม และขั้นการประเมินผล (3) กลไกด้านเครือข่ายทางสังคม หรือ ด้านความร่วมมือ มีจำนวน 5 กลุ่มเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วย เครือข่ายสถานศึกษา เครือข่ายภาครัฐ เครือข่ายองค์กรทางศาสนา เครือข่ายองค์กรชุมชน เครือข่ายวิทยากร และ เครือข่ายเยาวชน และครอบครัว

คำสำคัญ: เครือข่ายทางสังคม; หลักประกันคุณภาพชีวิต; กลไก; ศีล 5

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop activities for enhancing the sustainable quality of life guarantees for secondary school students in Nakhon Pathom by using the principles 5 and 2) to propose a mechanism to enhance the quality of life for secondary students Study in Nakhon Pathom province by using the 5 precepts, using the integrated research methodology, namely quantitative research. Data was collected from 400 sample questionnaires. Data was analyzed using percentage, mean, standard deviation. And qualitative research Conduct in-depth interviews with 25 key informants/person. Analyze the data through explanations and descriptions.

The results of the research were showed that

1) The development of activities to enhance the quality of life standing for secondary school students in Nakhon Pathom province by using the 5 precepts, found that the components of the three components were 1) "youth" as the target group By creating knowledge, understanding, attitudes, behaviors, risk in living. 2) "Process" was the process of training, incubation, cultivation, awareness creation that was suitable for the target group. 3) "Network" means that there must be a primary person responsible. Maybe the youth themselves, families, parents, educational institutions, having a training center that was ready to train the youth to have knowledge, understanding, attitudes, and change their lifestyle according to the 5 precepts effectively By collaborating from many sectors in a way called "บวร", by collaborating from planning Bring youth into the process and follow up.

2) Mechanisms that drive to enhance the quality of life that still stands for the youth by using the 5 precepts. There were 3 driving mechanisms which were (1) the mechanism of the training center or incubation center has the qualifications of the training center, namely the planning of work Facility personnel Media, equipment and budget. (2) The mechanism, process or organization of training activities There were 2-step work process components, namely, preparation for training process and the evaluation stage. (3) The mechanism of social networks or cooperation has 5 network groups. consisting of 1) school network 2) government network 3) network of religious organizations 4) network of community organizations 5) network of speakers 6) network of youth and families

Keywords: social network; quality of life guarantee; mechanism; 5 precepts

บทนำ

หากเรามองถึงปัญหาอาชญากรรมและปัญหาทางสังคมจะพบว่า มีปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับลัทธิลัษณิก 5 หลายประการซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้กำหนดคดีอาชญากรรมไว้ 5 หมวด ได้แก่ 1) คดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ เช่น การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ลักพาเรียกค่าไถ่ วางเพลิง เป็นต้น 2) คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ เช่น การฆ่าทั้งโดยเจตนาและไม่มีเจตนา ทำร้ายร่างกาย และการข่มขืนกระทำชำเรา 3) คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ เช่น ลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ ชิงทรัพย์ รับของโจร เป็นต้น 4) คดีน่าสนใจ เช่น โจรกรรมรถ ฉ้อโกง ยักยอก เป็นต้น 5) คดีรัฐเป็นผู้เสียหาย เช่น คดีอาวุธปืน คดีการพนัน คดียาเสพติด การค้าประเวณี และการมีและเผยแพร่วัตถุลามก เป็นต้น ดังนั้น การลัษณิก 5 คือ การฆ่า การลักทรัพย์ การลัษณิกประเวณี การฉ้อโกง การให้ร้าย และการเสพยาเสพติด (Taingpittayakorn & Moonkhum, 2018) ทั้งหมดถือว่าเป็นสาเหตุแห่งปัญหาอาชญากรรมและปัญหาของสังคมที่จะทำให้สังคมนั้นไม่มีความสุข และจากการที่กรุงเทพมหานคร ได้ตรวจสอบสถิติคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน โดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พบว่า ที่ผ่านมามีเด็กและเยาวชน(อายุระหว่าง 13-18 ปี) กระทำความผิดอาญามีจำนวนมาก คือ ในปี 2557 มีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาทั้งสิ้น 35,537 คดี ในจำนวนนี้เป็นคดียาเสพติดมากที่สุดจำนวน 16,508 คดี รองลงมาคือคดีเกี่ยวกับทรัพย์ 3,252 คดี และเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลการกระทำความผิดอาญาของเด็กและเยาวชน จากรายงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร พ.ศ.2559 เปรียบเทียบระหว่างปี 2557 กับปี 2559 จะพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดอาญาแม้มีสถิติโดยรวมในจำนวนคดีลดลงก็จริง คือ รวมมีจำนวน 30,355 คดี แต่ในส่วนคดีเยาวชนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดก็ยังอยู่ในระดับที่สูงอยู่ คือ มีจำนวนถึงคดี 12,405 คดี

จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดที่มีสถานศึกษาหลากหลายครบทุกสังกัดและครอบคลุมทุกระดับการศึกษาที่จะให้บริการทางการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนในจังหวัดนครปฐมอย่างทั่วถึงตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา โดยในส่วนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปี พ.ศ. 2558 จังหวัดนครปฐมมีสถานศึกษา จำนวน 321 แห่ง แยกเป็นสถานศึกษาในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 จำนวน 173 แห่ง และในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 148 แห่ง มีสถิติเยาวชนนักเรียนที่ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย(อายุระหว่าง 13-18ปี) รวม 31,131 คน สถิติดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงจำนวนเยาวชนที่อยู่ในวัยศึกษาซึ่งจะได้รับการพัฒนาให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีศักยภาพต่อการพัฒนาประเทศชาติต่อไป แต่จากสถิติของศาลเยาวชนและครอบครัวสังกัดภาค 7 ประจำปี พ.ศ.2559 กลับพบว่า มีสถิติคดีแพ่งของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครปฐมที่ได้รับการตัดสินเสร็จไป 605 คดี สูงเป็นอันดับหนึ่งของของศาลเยาวชนและครอบครัวสังกัดภาค 7 และ สถิติคดีอาญาของศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดนครปฐมที่ได้รับการตัดสินเสร็จไปแล้วถึง 403 คดี สูงเป็นอันดับหนึ่งของของศาลเยาวชนและครอบครัวสังกัดภาค 7 ข้อนี้แสดงให้เห็นถึงปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้นคือศีล 5 ของเยาวชนซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยที่ต่อเนื่องมาอย่างยาวนาน (Siriwon,

2010) ดังนั้น การที่จะลดปัจจัยเสี่ยงและการเสริมสร้างสุขภาวะทางสังคมแก่เยาวชนจึงเป็นสิ่งที่ทุกภาคในสังคมทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา องค์กรชุมชน จะต้องให้ความสำคัญในการร่วมมือกันเป็นเครือข่ายทางสังคมในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง (Phramaha Yothin Yodhiko, Phra Watthana Yanāvaro & Suwan, 2019)

ดังนั้น จากปัญหาด้านศีลธรรมของคนในสังคมส่งผลต่อการขาดความเอื้ออาทรต่อกันของสังคม สภาพสังคมที่มีปัญหาด้านจริยธรรมพื้นฐาน คือ ขาดศีล 5 ส่งผลกระทบกับการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัยของคนในสังคมอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่ซึมซับการดำเนินชีวิตแบบผิด ๆ กับสภาพสังคมที่ขาดคุณธรรมพื้นฐาน คือ ศีล 5 ที่ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย แม้จะมีหลายหน่วยงาน หลายองค์กร ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรทางศาสนา หน่วยงานการศึกษา ที่พยายามส่งเสริมในเรื่องนี้ เพื่อสร้างสรรค์สังคมที่ปลอดภัยและมีสุขแก่อนาคตของชาติ (Thapin, 2020) แต่ก็ยังเห็นผลเป็นรูปธรรมไม่ชัดเจนอาจเป็นเพราะขาดการทำงานที่ประสานกัน หรือขาดการทำงานที่สอดคล้องกันในประเด็นปัญหานี้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการศึกษาถึงกลไกการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 มุ่งศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจในหลักการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม เพื่อร่วมพัฒนากิจกรรมในการลดปัจจัยเสี่ยงและเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนโดยใช้หลักศีล 5 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม และเพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคมที่ร่วมมือกันทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรทางศาสนา สถาบันการศึกษา องค์กรชุมชน ในขับเคลื่อนการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 อันจะเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนด้วยการปฏิบัติตามหลักการของศีล 5 สำหรับเยาวชนในสังคมไทย เป็นรูปแบบการประยุกต์หลักพุทธธรรมในกิจกรรมการดำเนินชีวิตเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงและเสริมสร้างสุขภาวะทางสังคมของเยาวชนในสังคมไทย รวมถึงการสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนการพัฒนาเยาวชนให้มีคุณธรรม จริยธรรม สร้างสรรค์สังคมและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันที่มีความปรองดอง สมานฉันท์ มีภูมิต้านทานต่อความเปลี่ยนแปลง และค้นหากระบวนการทำงานร่วมกันของเครือข่ายทางสังคมมุ่งหวังในการลดปัจจัยเสี่ยงและเสริมสร้างสุขภาวะทางสังคมที่จะเปลี่ยนหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5
3. เพื่อเสนอกลไกขับเคลื่อนเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) คณะผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology Research) คือ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยได้ทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของสังคม แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคมและการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนตามหลักการของศีล 5 แนวคิดเกี่ยวกับการลดเหล้าบุรี นำมากำหนดเป็นแนวทางการดำเนินการวิจัย คือ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ทำการเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม และ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และมีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group)

โดยการปฏิบัติการวิจัย (Action Research) ใน 2 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรม "พุทธปัญญาฯ" กับการส่งเสริมหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนตามหลักศีล 5" กำหนดกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมคือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่จังหวัดนครปฐม เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม และ 2) กิจกรรม "เข้าพรรษาปลอดภัย: เยาวชนไทยห่างไกลปัจจัยเสี่ยง" เป็นขยายผลของโครงการและกิจกรรมจากการถอดบทเรียนในกิจกรรมที่ 1 กำหนดกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมคือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในพื้นที่จังหวัดนครปฐม และผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 และเพื่อสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงกลไกการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) การศึกษาเพื่อทราบถึงพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม และการพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนตามหลักการของศีล 5 ที่จะเป็เครื่องมือและกระบวนการในการขัดเกลาทางสังคม เพื่อควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกให้อยู่ภายใต้กติกาสังคม อย่างมีเหตุผลในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีหลักการสำคัญ (Phrakhruwinaitorn Anek Tejavaro, 2017) คือ

- (1) หลักประกันความมั่นคงของชีวิต คือ การไม่ร้ายทำลายผู้อื่น ไม่เบียดเบียนกันทางกาย (ศีลข้อที่ 1)
- (2) หลักประกันความมั่นคงของทรัพย์สิน คือ การไม่ทุจริตคดโกง ไม่มัวเมา ไม่ละเมิดต่อทรัพย์สินของผู้อื่น มีสุจริต ดำเนินชีวิตแบบสัมมาชีพ (ศีลข้อที่ 2)
- (3) หลักประกันความมั่นคงของสถาบันครอบครัว คือ ไม่ละเมิดต่อจริยธรรมทางเพศ (ศีลข้อที่ 3)

(4) หลักประกันความมั่นคงของสังคม คือ การไม่เบียดเบียนกันด้วยวาจา ไม่กล่าวถ้อยคำที่ปราศจากสติ และขาดความรับผิดชอบ วาจาที่สร้างความแตกแยก (ศีลข้อที่ 4)

(5) หลักประกันความมั่นคงของสุขภาพ คือ การไม่ดื่ม ไม่เสพสิ่งของมีเมาและสิ่งเสพติดทุกชนิด (ศีลข้อที่ 5)

และได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน และแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5

2) การสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนโดยใช้หลักศีล 5 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม เป็นการพัฒนาจากผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อขับเคลื่อนขยายผลต่อไป โดยศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับการขับเคลื่อน แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการวิจัย

2. ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยได้กำหนดประชากรคือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักศีล 5 และผลความตระหนักรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ที่เกิดหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 ที่จัดขึ้น จึงได้ทำการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 400 คน/ตัวอย่าง

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อยืนยันร่วมกันถอดบทเรียนการพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 และร่วมกันยืนยันความถูกต้องของข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากกิจกรรม รวมถึงให้ข้อเสนอแนะแนวทางการขับเคลื่อนกิจกรรมต่อไป โดยคณะผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบเจาะจง รวมจำนวน 25 ท่าน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิด้านพระพุทธศาสนา การอบรมเยาวชน กลุ่มที่ 2 กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา และกลุ่มที่ 3 กลุ่มตัวแทนเยาวชน

2. ผู้ร่วมในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus-Group Discussion) ในการถอดบทเรียนจากการพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 เพื่อร่วมกันวิเคราะห์ ค้นหาแนวทางการสร้างเครือข่ายทางสังคมขับเคลื่อนการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนโดยใช้หลักศีล 5 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง รวมจำนวน 17 ท่าน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ด้านการส่งเสริมจริยธรรมเยาวชน กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักวิชาการด้านการศึกษา และ กลุ่มที่ 3 กลุ่มนักวิชาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย โดยวิธีการดังต่อไปนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากพระไตรปิฎก และข้อมูลทุติยภูมิจากวิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย ตำราทางวิชาการ วารสารและหนังสืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลไกการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักศีล 5 และพฤติกรรม การปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนาม จะดำเนินการโดย 3 วิธีการ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) และ การสังเกตพฤติกรรม

การจัดหมวดหมู่และการตรวจสอบข้อมูล ดำเนินการอย่างเป็นระบบด้วยการจัดแบ่งประเภทของข้อมูลให้ตรงตามเนื้อหาที่ได้กำหนดไว้ หลังจากที่ได้ข้อมูลมาครบถ้วนแล้ว ใช้เทคนิคสามเส้า (triangulation) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ดังนี้

1) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล จะเน้นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาจากแหล่งต่างๆ นั้นมีความเหมือนกันหรือไม่ ซึ่งถ้าทุกแหล่งข้อมูลพบว่าได้ข้อค้นพบมาเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ได้มา มีความถูกต้อง

2) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย จะเน้นการตรวจสอบจากผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลต่างคนกันว่าได้ค้นพบที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งถ้าผู้วิจัยหรือผู้เก็บข้อมูลทุกคนพบว่าข้อค้นพบที่ได้มา มีความเหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ได้มา มีความถูกต้อง

3) การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี จะเน้นการตรวจสอบว่าถ้ามีการใช้ทฤษฎีที่หลากหลายแล้ว ข้อมูลที่ได้มาเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ ถ้าผู้วิจัยพบว่าไม่ว่าจะนำทฤษฎีใดมาใช้ ได้ข้อค้นพบที่เหมือนกัน แสดงว่าข้อมูลที่ได้มา มีความถูกต้อง

หากมีส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์จะตรวจสอบและเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ด้วยการค้นคว้าจากเอกสารและเข้าไปสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง เพื่อยืนยันความถูกต้องและครบถ้วนทุกอย่าง ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดหมวดหมู่และการตรวจสอบข้อมูลอาจจะดำเนินการไปพร้อมกัน

ผลการศึกษา

1. การส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม ได้สรุปการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมตามกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (ปัญญา) ด้านทัศนคติ (สมาธิ/จิต) ด้านพฤติกรรม (ศีล) สรุปได้คือ 1) ด้านความรู้ (ปัญญา) จากกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน ที่ดำเนินการโดยคณะสงฆ์บ้าง โดยสถานศึกษาบ้าง โดยหน่วยงานอื่นๆ

บ้าง หรือร่วมมือกันจัดบ้าง แม้มีวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันไป แต่โดยเนื้อหาแล้วก็มุ่งให้เยาวชนได้มีความรู้ ปลูกฝังค่านิยม ส่งเสริมความตระหนักรู้การปฏิบัติตนในครรลองคลองธรรมแห่งศาสนา วัฒนธรรมประเพณีจารีตอันดีงามของชาติไทย โดยสรุปประเด็นเกี่ยวกับการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ คือ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องพุทธประวัติ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องศีล 5 ความรู้เกี่ยวกับเรื่องกฎแห่งกรรม ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโทษของอบายมุข ความรู้เกี่ยวกับเรื่องธรรมะเพื่อพัฒนาชีวิต ความรู้เกี่ยวกับเรื่องบริหารจัดการจริยปัญญา ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการฝึกสติ ความรู้เกี่ยวกับเรื่องจิตสำนึกพลเมืองดี ความรู้เกี่ยวกับเรื่องหน้าที่ชาวพุทธ 2) ด้านทัศนคติ (สมาธิ) ในกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน ที่ดำเนินการโดยคณะสงฆ์บ้าง โดยสถานศึกษาบ้าง โดยหน่วยงานอื่นๆ บ้าง หรือร่วมมือกันจัดบ้าง ล้วนมุ่งหวังการปรับเปลี่ยนทัศนคติของเยาวชน หรือ ผู้เข้าอบรมเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อหลีกเลี่ยง ห่างไกลจากปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตให้เห็นถึงคุณประโยชน์ของพระพุทธศาสนา สรุปประเด็นเกี่ยวกับความมุ่งหวังด้านทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ คือ การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การมีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคม การปฏิบัติตนตามหน้าที่ชาวพุทธ ความศรัทธาในพระพุทธเจ้าและพระพุทธศาสนา ความเชื่อมั่นในการทำความดี เห็นประโยชน์ของการดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 เห็นประโยชน์ของการปฏิบัติธรรม การร่วมกันสร้างสังคมสันติสุข 3) ด้านพฤติกรรม (ศีล) จากการศึกษาการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม โดยศึกษาจากการขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน ที่ดำเนินการโดยภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ภาครัฐโดยสถานศึกษา องค์กรชุมชนโดยวัด มีการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นการให้ความรู้ นำไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่อไป โดยกระบวนการให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกดี และพัฒนาตามหลักพระพุทธศาสนา คือหลักไตรสิกขา จากการศึกษาได้สรุปประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น เกี่ยวกับการปฏิบัติตนเป็นชาวพุทธที่ดี เป็นบุตรที่ดีของพ่อแม่ เป็นเยาวชนที่ดีของชาติ มีความเคารพต่อบิดามารดา ครู อาจารย์ มีความเคารพสิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม จริยธรรม จารีตของสังคม การเรียนรู้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปลอดภัยมีสันติสุข การสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนด้วยการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5

2. การพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 โดยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อทำการศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 และประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม จึงได้พัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 จำนวน 2 กิจกรรม สรุปได้ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 โครงการ "พุทธปัญญา" กับการส่งเสริมหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนตามหลักศีล 5" มีผลที่ได้ คือ 1) มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเข้าร่วม 211 คน จากเป้าหมายที่ตั้งไว้ 200 คน 2) มีโรงเรียนสถานศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมเป็นเครือข่ายจัดกิจกรรมจำนวน 8 หน่วยงาน จากเป้าหมายที่ตั้งไว้ 5 หน่วยงาน อีกทั้งมีเครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานร่วมกัน คือ 1) กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ 2) กลุ่มสถาบันการศึกษา และ 3) กลุ่มองค์กรชุมชน ส่วนกิจกรรมที่ 2 ชื่อโครงการ "เข้าพรรษาปลอดภัย เยาวชนไทยห่างไกลปัจจัยเสี่ยง" เป็นการขยายผลจากการถอดบทเรียนในกิจกรรมที่ 1 โดยมุ่งเน้นให้เกิดการขับเคลื่อนกิจกรรมการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5

ของภาคส่วนต่าง ๆ ที่ร่วมเป็นเครือข่ายจัดกิจกรรมร่วมกัน โดยใช้ช่วยกันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ เทศกาลเข้าพรรษาเป็นโอกาสสร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์ของกิจกรรม คือ เพื่ออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของสุรา บุหรี่ และสิ่งเสพติด ผลที่ได้ คือ มีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมเข้าร่วม 245 คน จากเป้าหมายที่ทั้งไว้ 200 คน มีสถานศึกษา โรงเรียน และหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมจำนวน 18 หน่วยงาน จากเป้าหมายที่ตั้งไว้ 10 หน่วยงาน นอกจากนี้ ทำให้ได้ฐานข้อมูลเกี่ยวกับระดับความรู้ความเข้าใจในหลักการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 และพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม และมีกิจกรรมเชิงปฏิบัติการร่วมกับเครือข่ายโรงเรียน หรือ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าร่วม รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์ขยายกิจกรรมไปยังโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อร่วมกันเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนตามหลักศีล 5 แก่เยาวชน เช่น เช่น กิจกรรมโรงเรียนสีขาว กิจกรรมห้องเรียนสีขาว กิจกรรมโรงเรียนศีล 5 การประกวดโครงงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

3. การประเมินความรู้ความเข้าใจในหลักศีล 5 และพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม

1) ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า โดยภาพรวม นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 อยู่ในระดับ มาก คือ มีผู้ตอบแบบคำถามถูกและได้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก จำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 72.25 ส่วนนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 อยู่ในระดับ น้อย คือ ตอบแบบคำถามถูกและได้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับน้อย มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75

2) การพัฒนาพฤติกรรมในการรักษาศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า โดยภาพรวม นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม มีพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 4.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมในการรักษาศีลข้อที่ 2 อทินนาทาน มีระดับค่าคะแนนสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.23 รองลงมาได้แก่ ศีลข้อ 1 ปาณาติบาต มีค่าเฉลี่ย 4.13 ส่วนข้อที่มีระดับค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ศีลข้อ 3 กาเมสุมิฉฉาจาร มีค่าเฉลี่ย 3.96

3) สรุปเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในกิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5

คณะผู้วิจัยได้พบข้อเสนอแนะ 2 ประเด็น คือ

1. ด้านพระสงฆ์/พระสอนศีลธรรมในโรงเรียนไม่ได้แนะนำการปฏิบัติตามศีล 5 ให้เข้าใจ สอนเข้าใจยาก มีค่าความถี่ของผู้ให้ข้อเสนอแนะ 38 คน

2. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมจริยธรรมหลายครั้ง แต่เนื้อหาการอบรม หรือกิจกรรมเป็นแบบเดิม ๆ จึงไม่น่าสนใจ ค่าความถี่ของผู้ให้ข้อเสนอแนะ 22 คน

ดังนั้น จากข้อมูลข้างต้น และคณะผู้วิจัยจึงได้ทำการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group) ในวันจันทร์ ที่ 21 ตุลาคม 2562 ณ ห้องประชุม “กิตติคุณ” วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี วัดไร่จั่น พระอารามหลวง จังหวัดนครปฐม มีผู้เข้าร่วมรวม คือ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒินักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา ด้านการส่งเสริมจริยธรรมเยาวชน กลุ่มนักวิชาการด้านการศึกษา และกลุ่มผู้แทนจากหน่วยงานและเครือข่ายที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยได้สรุปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชนตามหลักศีล 5 นั้นควรมีการ

ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สื่อสารนำศีล 5 สู่การปฏิบัติในกลุ่มเยาวชน เช่น พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เนื่องจากพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในสังคมโดยเฉพาะในสถานศึกษา รับภาระที่สำคัญยิ่งในการปฏิบัติหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาสู่กลุ่มเยาวชนละสังคัม นอกจากนี้ ได้สรุปข้อเสนอแนะทางการขับเคลื่อนการทำงานเพื่อเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชน ในเบื้องต้นคือการพัฒนาผู้ที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดหลักปฏิบัติศีล 5 สู่กลุ่มเยาวชน ให้มีทักษะการทำงานที่เหมาะสมกับยุคสมัยมากยิ่งขึ้น จึงได้เสนอแนะทางการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ให้เป็นผู้นำด้านการส่งเสริมศีล 5 สู่เยาวชน ให้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับหลักปฏิบัติศีล 5 สามารถพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ได้อย่างถูกต้อง และเป็นแกนนำขับเคลื่อนเครือข่ายสร้างสังคมสู่สันติสุข โดยจะเป็นการทำงานที่หนุนเสริมนโยบายสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

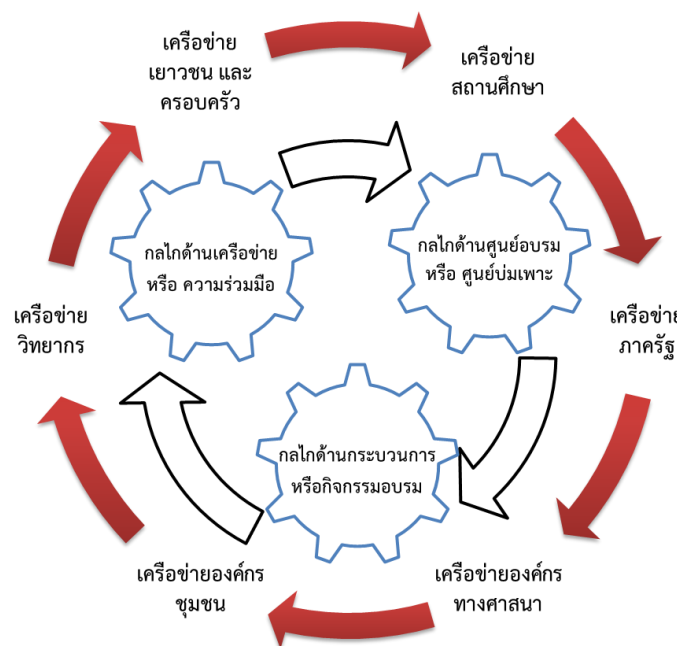
4. กลไกขับเคลื่อนการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5

จากการพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 ได้พบองค์ประกอบของกลไกประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) “เยาวชน” เป็นกลุ่มเป้าหมาย ด้วยการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิต พฤติกรรม ความเสี่ยงในการดำเนินชีวิต 2) “กระบวนการ” คือ การมีกระบวนการบ่มเพาะปลูกฝังสร้างจิตสำนึกให้มีความรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย มีแผนงานหรือประเด็นการอบรมที่ชัดเจน มีกิจกรรมที่สนใจใฝ่รู้ มีวิทยากรหรือผู้ดำเนินการอบรมที่มีทักษะสามารถสร้างแรงจูงใจหรือขับเคลื่อนงานให้บรรลุเป้าหมายของกิจกรรม โดยบูรณาการหลักไตรสิกขา สู่การพัฒนาพฤติกรรมตามหลักศีล 5 จึงเป็นการร่วมกันเป็นพลังเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชนโดยใช้หลักศีล 5 3) “เครือข่าย” คือ ต้องมีผู้รับผิดชอบหลัก อาจจะเป็นตัวเยาวชนเอง ครอบครัว ผู้ปกครอง สถานศึกษา การมีศูนย์อบรมที่มีความพร้อมสามารถอบรมเยาวชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิต ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดำเนินชีวิตตามหลักศีล 5 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ภาคส่วน ในลักษณะที่เรียกว่า “บวร” โดยร่วมมือกันตั้งแต่การร่วมกันวางแผน นำเยาวชนเข้าสู่กระบวนการ และติดตามผล

ในส่วนการขับเคลื่อนกลไกเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชนโดยใช้หลักศีล 5 นั้น ได้พบกลไกขับเคลื่อน 3 กลไก คือ 1) กลไกด้านศูนย์อบรม หรือ ศูนย์บ่มเพาะ มีองค์ประกอบคุณสมบัติของศูนย์อบรม คือ ด้านการวางแผนงาน ด้านบุคลากร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านสื่ออุปกรณ์ ด้านงบประมาณ 2) กลไกด้านกระบวนการ หรือ การจัดกิจกรรมอบรม มีองค์ประกอบที่เป็นกระบวนการทำงาน 2 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการอบรม ขั้นดำเนินการอบรม และขั้นการประเมินผล 3) กลไกด้านเครือข่ายทางสังคม หรือ ด้านความร่วมมือ มีจำนวน 5 กลุ่มเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วย 1) เครือข่ายสถานศึกษา 2) เครือข่ายภาครัฐ 2) เครือข่ายองค์กรทางศาสนา 3) เครือข่ายองค์กรชุมชน 5) เครือข่ายวิทยากร 6) เครือข่ายเยาวชน และครอบครัว

ทั้งนี้ จากการปฏิบัติการพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 ทั้ง 2 กิจกรรม คือ โครงการ “พุทธปัญญากับการส่งเสริมหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนตามหลักศีล 5” และ โครงการ “เข้าพรรษาปลอดภัย เยาวชนไทยห่างไกลปัจจัย

เสียง" คณะผู้วิจัยได้สรุปเครือข่ายทางสังคมที่เป็นกลไกการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 ในขับเคลื่อนการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชนโดยใช้หลักศีล 5 นั้น ทุกภาคส่วนล้วนมีความสำคัญด้วยกันทั้งสิ้น แม้ภาคส่วนต่าง ๆ จะมีบทบาทการทำงานที่แตกต่างกันไป ล้วนมีความมุ่งหวัง เสริมสร้างการเรียนรู้ให้เกิดความตระหนักรู้ การปรับทัศนคติเห็นคุณค่าแห่งหลักจริยธรรม สู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเพื่อเป็นทรัพยากรบุคคลของชาติที่มีคุณภาพ สร้างสังคมแห่งสันติสุขที่ยั่งยืนตามหลักศีล 5 โดยผ่านกระบวนการกล่อมเกลามาจากสถานศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ ที่เรียกว่า “ภาคีเครือข่าย” ที่ร่วมกันขับเคลื่อนกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน เสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนแก่เยาวชนและสังคม โดยต้องอาศัยการทำงานร่วมกันที่เป็น

เครือข่ายทางสังคม: กลไกการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชนโดยใช้หลักศีล 5

รูปธรรมในลักษณะที่เรียกว่า “บวร” ให้เกิดเป็นพลังขับเคลื่อนที่แข็งแกร่ง บนฐานความรู้ และคุณธรรม เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์สังคมแห่งสันติสุขที่ยั่งยืน สรุปได้ดังแผนภูมิ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมได้พบการส่งเสริมการปฏิบัติตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมตามกระบวนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ (ปัญญา) ด้านทัศนคติ (สมาธิ/จิต) ด้านพฤติกรรม (ศีล) สอดคล้องกับพระมหาประเสริฐ ถาวโร (Phramaha Prasert Trawaro, (2018) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาเยาวชนศีล 5 ต้นแบบในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัย

พบว่า 1. การพัฒนาเยาวชนรักษาศีล 5 ต้นแบบ จังหวัดนครราชสีมา มีกระบวนการที่สำคัญใน 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ด้านการเสริมสร้างความรู้ พฤติกรรม และด้านทัศนคติ โดยเป็นการมุ่งเน้นให้ความรู้เรื่อง กฎแห่งกรรม พระพุทธศาสนากับการแก้ไขปัญหาสังคม หลักปฏิบัติศีล 5 เพื่อให้เยาวชนได้มีพฤติกรรมตามหลักศีล 5 รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีในเรื่องการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว 2) ขั้นตอนกระบวนการ การฝึกอบรมเป็นกระบวนการให้เยาวชนได้เรียนรู้ เริ่มตั้งแต่ขั้นตอนรับมอบตัวเด็กและเยาวชนเข้ารับการอบรม การดำเนินการฝึกอบรมทำกิจกรรมร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างพี่เลี้ยงกับเยาวชน และสุดท้ายคือผลการประเมินการอบรม 3) ขั้นตอน คือการให้เยาวชนมีทัศนคติมุมมองด้านความรู้ การเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนตามหลักศีล 5 2. กลไกการพัฒนาเยาวชนรักษาศีล 5 ต้นแบบ จังหวัดนครราชสีมา พบว่าคณะสงฆ์ โรงเรียน ภาครัฐ และภาคประชาชนได้ดำเนินการร่วมกัน โดยใช้ศูนย์อบรมเยาวชน 3 แห่ง เป็นกลไกในการดำเนินการซึ่งกลไกในการดำเนินการของศูนย์อบรมนั้นจะมีขั้นตอนสำคัญเริ่มตั้งแต่ การเตรียมการอบรมของศูนย์อบรม นำสู่กลไกเชิงกระบวนการดำเนินการอบรม การติดตามประเมินผล การเชื่อมโยงกับเครือข่าย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายภาครัฐ เครือข่ายพระวิทยากร เครือข่ายคณะสงฆ์ ซึ่งกลไกดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนาเยาวชนศีล 5 ต้นแบบ ได้ในระดับที่เหมาะสม และ 3. กลไกขับเคลื่อนการพัฒนาเยาวชนรักษาศีล 5 ต้นแบบ นั้นผู้วิจัยสามารถผสมผสานระหว่างแนวคิดและกระบวนการการอบรมเชิงพุทธ คือ การให้องค์ความรู้ภูมิปัญญา และวิธีการทางพระพุทธศาสนา คือการศึกษาด้านศีล สมาธิ ปัญญา กับหลักการบริหารจัดการองค์กร คือหลัก 7'S ได้แก่ S1 = โครงสร้าง (Structure) S2 = กลยุทธ์ (Strategy) S3 = ระบบต่าง ๆ (System) S4 = รูปแบบการบริหาร (Style) S5 = พนักงานทั้งหมด (Staff) S6 = ทักษะฝีมือ (Skills) S7 = จิตสำนึกร่วม (Shared values) ได้ เพราะฉะนั้น กลไกการขับเคลื่อนก็คือภูมิปัญญาบูรณาการคือการให้หลักศีล สมาธิ ปัญญา

2. การพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5

จากที่ได้ศึกษาการส่งเสริมการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม คณะผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 จำนวน 2 กิจกรรม คือ 1) โครงการ "พุทธปัญญาฯ" กับการส่งเสริมหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนตามหลักศีล 5 และ 2) โครงการ "เข้าพรรษาปลอดภัย : เยาวชนไทยห่างไกลปัจจัยเสี่ยง" โดยทั้ง 2 กิจกรรมมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือเพื่อศึกษาพฤติกรรมการปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม เพื่อร่วมกันพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 และเพื่อสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 สอดคล้องกับ โกศล อินทวงศ์ (Intawongse, 2007) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการเรียนรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันอาชีวศึกษาภาคตะวันออก 3” ผลการวิจัย พบว่า ควรร่วมกันกำหนดเงื่อนไขการให้ความรู้การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา คือ ความสามารถของครอบครัวในการแก้ไขปัญหาในระดับที่สามารถทำให้ครอบครัวดำเนินไปได้และปฏิบัติได้ ให้ความรู้โทษพิษภัยของยาเสพติด ได้แก่ ความมั่นใจ โทษภัย โครงสร้าง วัฒนธรรม อิทธิพล ภาวะผู้นำ การต่อยอด

ความรู้ที่มีซึ่งเป็นผลมาจากการนำความรู้ที่ได้มาใช้ความคิดสร้างสรรค์และสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน รวมถึงให้ความรู้แนวคิดเชิงนามธรรมการเรียนรู้เชิงพุทธปัญญา คือ ความรู้ ความจำ ไตรสิกขา อริยสัจ 4 ปรัชญาของพินัยโสมนสิการ และให้ความรู้โดยการทดลองทำและดูแลเป็นการวางเงื่อนไขที่กระทำ และกระตุ้นให้นักศึกษามีการเรียนรู้ การแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ การเข้าถึงความรู้

3. การประเมินความรู้ความเข้าใจในหลักศีล 5 และพฤติกรรมกาปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม

จากการพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 ที่จัดขึ้น ได้ทราบระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม ที่พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศีล 5 อยู่ในระดับ มาก คือ มีผู้ตอบแบบคำถามถูกและได้ค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับมาก จำนวน 289 คน คิดเป็นร้อยละ 72.25 ในส่วนพฤติกรรมในการรักษาศีล 5 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า โดยภาพรวม นักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐม มีพฤติกรรมกาปฏิบัติตนตามหลักศีล 5 อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย 4.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมในการรักษาศีลข้อที่ 2 อทินนาทาน มีระดับค่าคะแนนสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.23

4. กลไกขับเคลื่อนการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5

จากการพัฒนากิจกรรมในการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครปฐมโดยใช้หลักศีล 5 คณะผู้วิจัยได้พบองค์ประกอบของกลไก 3 องค์ประกอบด้วย ด้านเยาวชน ด้านกระบวนการฝึกอบรม และด้านเครือข่ายการมีส่วนร่วม โดยอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ภาคส่วน ในลักษณะที่เรียกว่า “บวร” รวม 6 เครือข่าย คือ เครือข่ายสถานศึกษา เครือข่ายภาครัฐ เครือข่ายองค์กรทางศาสนา เครือข่ายองค์กรชุมชน เครือข่ายวิทยากร เครือข่ายเยาวชน และครอบครัว สอดคล้องกับ พระครูวินัยธร เอนก เตชวโร (Phrakhruwinaiethorn Anek Tejavaro, 2017) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันของชุมชนต้นแบบภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ผลสำเร็จในพื้นที่ต้นแบบนั้น สาเหตุหลักเกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนในระดับชุมชนอย่างจริงจัง โดยมีองค์กรคณะสงฆ์เป็นตัวขับเคลื่อนหลักในการทำงาน มีส่วนงานราชการเป็นฝ่ายสนับสนุน และประการสำคัญมีบ้านและชุมชนให้ความร่วมมือที่เกิดจากแรงศรัทธา ที่ประกอบด้วย บ้าน วัด และส่วนราชการ เป็นต้น 2. การสร้างมาตรฐานและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกัน โดยภาพรวมสามารถที่จะสังเคราะห์จากผลในการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จากชุมชนต้นแบบ พบว่า การสร้างมาตรฐานและวัฒนธรรมการอยู่ร่วม มีองค์ประกอบ ดังนี้คือ 1) ผู้นำหรือ ภาวะผู้นำในชุมชน เป็น เครื่องมืออย่างหนึ่งที่ผลักดันให้โครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ประสบความสำเร็จ ที่เกิดขึ้นจากความ เชื่อถือที่ส่งผลต่อปฏิบัติตามได้คือ ทั้งฝ่ายอาณาจักรและฝ่ายศาสนจักรจะต้องเป็นผู้ที่จะกำหนด แนวทางให้เกิดการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 เป็นบุคคลที่สามารถที่จะทำให้ชุมชนมีการ เปลี่ยนแปลงได้ 2) จิตวิญญาณของชุมชน หรือ อุดมการณ์ คือ ความศรัทธาหรือความเชื่อ เป็นกลไกที่ทำให้โครงการหมู่บ้านรักษา

ศีล 5 ประสบความสำเร็จ หากชุมชนขาดจิตวิญญาณหรืออุดมการณ์ ก็จะส่งผลให้การทำงานขาดเสถียรภาพ ต่างคนต่างคิด ไม่สามารถกำหนดทิศทางการทำงานได้และจิตวิญญาณ หรือ อุดมการณ์ นี้จะต้องเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ 3) กิจกรรมที่เน้นการสร้างการมีส่วนร่วมในชุมชนที่ผ่านมาโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 มีข้อดีอยู่หลายประการแต่ประการสำคัญ คือ ทำให้พระสงฆ์มีประสบการณ์ในการบริหารโครงการมากยิ่งขึ้น เช่นการติดต่อประสานงานทั้งองค์กรคณะสงฆ์ และส่วนงานราชการ ซึ่งมีส่วนทำให้พระสงฆ์เกิดความเข้มแข็งยิ่งขึ้นและเป็นตัวทำให้พระสงฆ์มีทักษะในการบริหารโครงการ เช่น มีองค์ความรู้ในการประเมินผล สำเร็จของการดำเนินโครงการ 4) กฎกติกามุขชุมชน ที่เกิดขึ้นจาก 3 องค์ประกอบ เป็นตัวผลักดันให้เกิด วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันภายใต้หลักการของศีล 5 และจะสำเร็จขึ้นได้ต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ คือ จะต้องทำให้สมาชิก ระดับบุคคลระดับครอบครัว และระดับชุมชนส่วนใหญ่เคารพกฎกติกา มีส่วน ในการสร้างกฎกติกา และใช้เครื่องมือในการบังคับคนในชุมชนปฏิบัติตามกฎกติกา 3. รูปแบบการอยู่ร่วมกันโดยใช้กลไกการบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 จากชุมชน ต้นแบบค้นพบว่า มีอยู่ 2 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบการสร้างวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันโดยใช้กลไก การบริหารโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 แบบแนวราบ ที่เกิดขึ้นได้ด้วยการผสมผสานความร่วมมือในการทำงานของชุมชน 2) รูปแบบการสร้างวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันโดยใช้กลไกการบริหารโครงการ หมู่บ้านรักษาศีล 5 แบบแนวตั้งเกิดขึ้นโดยกระบวนการสั่งการอย่างไรก็ตามทั้ง 2 รูปแบบนี้ มีเป้าหมายที่ตอบสนองต่อยุทธศาสตร์โครงการหมู่บ้านที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันที่ต้องการให้สังคมเกิดความสงบสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

- 1) ภาครัฐ ควรให้การส่งเสริมบทบาทพระสงฆ์และเครือข่ายซึ่งสามารถมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและสังคมในด้านต่าง ๆ เพื่อส่งผลทางตรงและทางอ้อมต่อการเสริมสร้างสุขภาวะสังคมต่อไป
- 2) คณะสงฆ์ ควรมีกิจกรรมสร้างองค์ความรู้และพัฒนาศักยภาพพระสงฆ์และเครือข่ายร่วมกัน ในประเด็นต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการส่งเสริมสุขภาวะสังคม การลดปัจจัยเสี่ยง และการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนโดยใช้หลักศีล 5
- 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการร่วมกันวางแผนงานที่สามารถบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชน และมีการขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาเพื่อรูปแบบของกระบวนการดำเนินงานที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้สู่การต่อยอด โดยให้ความสำคัญกับบทบาทการมีส่วนร่วมที่สามารถขับเคลื่อนงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- 2) ควรมีการศึกษาการพัฒนาศักยภาพผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการลดปัจจัยเสี่ยงเชิงพุทธบูรณาการ และการเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนสำหรับเยาวชนรวมถึงมีการวิจัยเพื่อติดตามประเมินผลสมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นหลังจากที่เยาวชนได้ผ่านกระบวนการฝึกอบรมไปแล้ว
- 3) ควรมีการศึกษาการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ปัจจัยเสี่ยง การเสริมสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนตามหลักศีล 5 การเรียนรู้เสริมสร้างสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และค้นหาหาแนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ให้เกิดความยั่งยืน

References

- Intawongse, K. (2007). *The Development of a Learning Model for The Prevention and Solving of Drug Problem Among Vocational Education Institutes of the Eastern Regions 3*. Doctor of Philosophy (Human Resource Development). Graduate School, Ramkhamhaeng University.
- Phrakhruwinaithorn Anek Tejavaro (Yai-in). (2017). The Management of the Five Precepts Observing Village Project for Build Up Co-existence the Culture of Living Together of Community Prototype in Lower Northern Region. *Journal of MCU Social Science Review*, 6(2-03), 597-617.
- Phramaha Prasert Trawaro. (2018). Driving Mechanism for the Prototype 5 Precepts Youth Development in Nakhon Ratchasima Province. *Journal of MCU Peace Studies*, 6(sp), 160-170.
- Phramaha Yothin Yodhiko, Phra Watthana Yanāvaro & Kancanapong Suwan. (2019). Human Quality Development. According to the Five Precepts. *Dhammathas Academic Journal*, 19(1), 1-10.
- Siriwon, S. (2010). The Faith in The Five Fundamental Virtues Effects of Behavior on Teenagers. Thesis Master of Education Degree in Guidance and Counseling Psychology). Srinakharinwirot University.
- Taingpittayakorn, N. & Moonkhum, O. (2018). A Model for Promoting the Five Precepts Observation for School under Secondary Educational Service Area Office. *Journal of Graduate Studies Review*, 13(sp), 287-299.
- Thapin, A. & Phra Athikan Chaloei Chanthako. (2020). Empowering the Spatial Wellness Network to Reduce the Risk of Integrated Buddhist Protecting New Drinkers and Smokers. *Journal of MCU Buddhapanya Review*, 5(1), 81-89.